

HET IS GEEN LEVEN ZONDER MUZIEK

“Ik zou niet kunnen leven zonder muziek” hoor je dikwijls. Het is ook moeilijk om je een bestaan in te denken zonder concerten, liedjes, radio, cd’s of downloads. Zonder danspaleizen, fanfares, psalmen, filmmuziek en de eeuwige trommelaars op het voetbalveld. Friedrich Nietzsche dacht: “Zonder muziek zou het leven een vergissing zijn”.

Muziek is altijd een bepalende factor geweest in mijn leven. Ik ben tenslotte al sinds de jaren zestig aan het deejay-en. De eerste en misschien wel de beste dj van het land – maar wel altijd in de top 1. Alle grapjes terzijde, jarenlang studeren voor dit project overtuigde mij ervan dat iedereen constant beïnvloed wordt door muziek. **Sticky Songs** gaat over de wetenschap die het verband legt tussen muziek en ons leven. Dat is een erg positief, en soms zelfs grappig verhaal.

Wetenschappers die graag ernstig overkomen hebben ontdekt dat naar Mozart luisteren uw IQ wat vooruit kan helpen. Dat is goed nieuws. Ze hadden net zo goed dat effect bij andere muzieksoorten kunnen vinden. Er is alle reden om aan te nemen dat je met U2, de Stones of Gregory Porter hetzelfde resultaat krijgt.

Oliver Sacks, muziektherapeut en beroemd schrijver, denkt dat als de muziek levendig, sterk ritmisch, en ons persoonlijk aanspreekt, het niet uitmaakt wat voor soort muziek het is. Herkenbaar Westers of uit andere andere culturen met bijvoorbeeld Indische ragas of Afrikaanse polyritmes.

Dat lees je ook in de paper van Sugaya and Yonetani. Ze hebben ontdekt dat mensen met dementie gewoon reageren op 'hun muziek', onafgezien van het genre. "Als je iemands favoriete muziek speelt, lichten delen van de hersenen op. Dat betekent dat herinneringen in verband met muziek emotionele memories zijn die nooit vervagen - zelfs niet bij alzheimerpatiënten"

Het grootste deel van onderzoek naar de muzikale beleving gaat over klassieke muziek, en af en toe ook 'intellectuele' Jazz of Wereldmuziek. Maar die genres staan wel voor minderheden. Ik heb voor **Sticky Songs** vooral gezocht naar wat we weten over muziek met een breder bereik, de songs die wij dagelijks op de radio, tv of op internet-streamers horen: populaire muziek. De songs en tunes die voortdurend onze levensruimte vullen. In een interview met BBC zei Nobelprijswinnaar Kazuo Ishiguro "Het zijn de songs waar ik van hou, eerder dan de muziek". Filosoof Georg Hegel zegt dat kunst de waarheid vertegenwoordigt. Hij maakt daarbij geen verschil tussen elitaire en populaire kunst.

In haar boek 'The Value Of Popular Music' toont Alison Stone aan dat popmuziek drijft op een unieke relatie tussen geluid en woord. Populaire muziek is volgens Stone ook gebaseerd op filosofische gronden. Daarvoor heeft ze Lady Gaga, Ramones, Human League, Heaven 17 en nog veel meer tegen de lamp gehouden. Ze bewijst dat popmuziek wel bekende systemen en tradities gebruikt, maar enkel als basis voor een waardevolle creativiteit.

Sociomusicoloog Simon Frith wijst op de waarden van pop, en in het bijzonder rockmuziek. "Rockmuziek is tegelijkertijd een vorm van genot als een individuele vlucht, tegelijk een bron van solidariteit én van actieve ontevredenheid."

Het is waar dat Mozart meer cd's verkocht geeft dan Beyoncé, Adele of Drake, maar Wolfgang was dan ook de uitvinder van de popmuziek. In dit verband is er de interessante studie van de Schotse Heriot-Watt universiteit die de link onderzocht tussen mensen hun persoonlijkheid en hun geliefkoosde muziek.

Daaruit bleek dat, met uitzondering van wat leeftijdsverschillen, de liefhebbers van klassieke muziek en metal rock sterk op elkaar lijken. Beide groepen zijn creatief ingesteld, zelfverzekerd en introvert.

Volgens Dr. William Klemm van Psychology Today, worden ons brein, zenuwen en kennisvermogen extra geprikkeld, en doen we gewoon spontaan mee met muziek. Na het beluisteren of zingen spelen wij in ons hoofd verder onze eigen improvisaties. Ons brein heeft daarvoor quasi onbeperkte mogelijkheden.

Om te horen hoe dat in elkaar zit moet je eens luisteren naar een nummer dat misschien wel honderd jaar oud is. Het komt uit de film 'High Society' en de titel is 'That's Jazz'. Bing Crosby zingt en het orkest van Louis Armstrong speelt, en ze tonen hoe mooi de kunst van de improvisatie is. Op een bepaald moment zegt Bing 'Now that's positively therapeutic', en daarna geeft klarinettist Edmund Hall een demonstratie van wat die improvisatie op zijn best kan zijn.

Is muziek een therapie? Ja, en soms ook nog veel meer. Verder in dit boek hebben we het over specifieke medische therapieën die muziek gebruiken. Maar we genieten dagdagelijks van een algemeen resultaat van die therapeutische invloed: we worden slimmer. Of we voelen ons toch wat verstandiger (we hebben tenslotte ook gevoel voor humor).

Heb je dat ook?

Dat je zonder het specifiek te willen iets loopt te zingen, en je dan moet glimlachen?

Dat je extra energie voelt als je meezingt met de radio? Opgewonden door uw ongeremde zangstonde in de badkamer?

Muziek is geordend geluid. Ons brein probeert voortdurend orde te scheppen in de chaos die ons omringd. Niet in het minst in de emotionele wanorde van de mens. Is het dan een wonder dat muziek ons zo veel deugd kan doen? Wiskunde is ook een middel om orde te scheppen in ons hoofd en in ons leven. De overgrote meerderheid van de wiskundigen en wiskunde leraars zijn mega muziekliefhebbers. Het

onderwijs maakt stilaan meer gebruik van muziek om wiskunde te onderwijzen. Dat is goed, want muziek ondersteunt het geheugen, ook als het om abstracte principes gaat.

Ook wij, de gewone luisteraars, genieten van de voordelen als we naar muziek luisteren. Waarom zouden we het anders doen? En iedereen is expert in zijn of haar eigen muziek. De eigen smaak is de beste smaak. En je wil die ook graag meedelen. 'Everybody wants to be the deejay'. Heel juist.

Maar soms leef je ook mee met muziek die je niet echt goed vindt.

Jaren geleden deed radiozender Qmusic een campagne rond 'foute' muziek. Zoals Marco Borsato met zijn schlager Dromen Zijn Bedrog, Chirpy Chirpy Cheep Cheep van Middle Of The Raod of Barbie Girl van Aqua.

Zjef Vanuysel heeft over die succesnummers geklaagd in 'Tederheid':

De schlagerzanger zingt, ik hou zoveel van jou
en ik blijf je trouw en je bent voor mij geboren
als ik hen bezig zie met hun glitterpakjes aan
dan loop ik weg, nee ik kan het niet meer horen

Of die van Loesje op hun affiches over het muzikaal rampentoeisme: 'Eurovisie songfestival, meedoen is belangrijker dan zingen.'

Liedjes die misschien geen grote kunst zijn, maar waar je toch wel vrolijk van wordt. Ze zijn in staat om onze intelligentie en ons gevoel voor goede smaak even stil te zetten.

Ook al slaan alle verkeerslichten in uw hoofd op rood, ook al roept uw stijlgevoel moord en brand, plots word je geconfronteerd met een gevoel waar je niet om gevraagd hebt.

Dat kan irritant zijn. Alsof we geen controle hebben over onze goede smaak. De druk van die 'goede' smaak en de Stijlpolitie is groot. Zoals ZZTop het typeert: 'They come runnin' just as fast as they can - Cause every girl crazy 'bout a sharp dressed man'.

Taylor Swift heeft het ook over die druk als ze zingt 'We never go out of Style'. En dat is wat ironisch want ze schreef dat over haar verhouding met Harry Styles.

Harry Styles zelf voelde ook de druk om ernstig over te komen: "Vroeger nam ik het heel ernstig en was ik, onbewust of niet, een beetje bang om leuke muziek te maken. Omdat ik heel hard probeerde die serieuze muzikant te zijn."

Terwijl sommige onderwerpen in dit boek bekend zullen overkomen, zijn andere verrassend. Maar het opmerkelijke is het volume, de ontelbare manieren waarop muziek kan ingrijpen in ons leven. Fysiek, mentaal en sociaal. Gewild en ongewild, bewust en onbewust.

Muziek en kunst. Dat is een begrip dat veel gebruikt wordt. Door het MOMA, de Tate musea, de hotelketen Ancona, universiteiten in Duitsland, Finland en de US. Het is de titel van een boek van Angela Lear en Min Street.

Maar dat klopt niet, hé? Muziek is gewoon één van de kunsten. Waarom het dan apart vermelden?

Muziek neemt een aparte plaats in binnen de kunst. En in ons hoofd.

zaki